

עזר לצבי

עבדים הוקשו לקרקעות כל העומד לגזוז כגזוז דמי

לעולם בהם תעבודו

קידושין יז:

תנו רבנן: עבד עברי - עובד את הברית, אמה עבריה - אינה עובדת לא את הברית ולא את הבת, הנרצע והנמכר לעובד כוכבים - אינו עובד לא את הברית ולא את הבת. אמר מר: עבד עברי - עובד את הברית ואינו עובד את הבת. מנהגי מילי? דתנו רבנן: גועבדך שש שנים, לך - ולא ליורש; אתה אומר: לך - ולא ליורש, או אינו אלא לך - ולא לבן? כשהוא אומר: דש שנים יעבד - הרי לבן אמור, הא מה אני מקיים ועבדך שש שנים? לך - ולא ליורש. מה ראית לרבות את הברית ולהוציא את האח? מרבה אני את הברית, שכן קם תחת אביו ליעדה ולשדה אחוזה. אדרבה, מרבה אני את האח, שכן קם תחת אחיו ליבום! כלום יש יבום אלא במקום שאין בן, הא יש בן אין יבום. אלא טעמא דאיכא הא פירכא, הא לאו הכי - אח עדיף, ותיפוק לי דהכא תרתי והכא חדא! שדה אחוזה נמי, מהאי פירכא הוא דקא נפקא ליה לתנא כלום יש יבום אלא במקום שאין בן.

עבדים הוקשו לקרקעות

קידושין כב:

מתני'. עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה, וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים, ובשטר על ידי עצמו, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: בכסף ע"י עצמו, ובשטר ע"י אחרים, ובלבד שיהא הכסף משל אחרים.

גמ'. מנלן? דכתיב: והתנחלתם אותם לבניכם אחרים לרשת אחוזה, הקישן הכתוב לשדה אחוזה, מה שדה אחוזה נקנה בכסף, בשטר ובחזקה, אף עבד כנעני נקנה בכסף, בשטר ובחזקה. אי מה שדה אחוזה חוזרת לבעלים ביובל, אף עבד כנעני חוזר לבעלים ביובל? תלמוד לומר: דלעולם בהם תעבודו.

רש"י שם ז. ד"ה שיש להן אחריות

אדם הוקש לקרקעות דכתיב (ויקרא כה) והתנחלתם אותם לרשת אחוזה.

תוספות שם ד"ה אם כן

פי' בקונטרס דאדם הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם לרשת אחוזה וקשה דהוא קרא כתיב בעבד אבל בן חורין לא איתקש אלא דוקא בדמי עלי לפי ששמיין אותו כעבד כדאיתא בפ"ק דסנהדרין (דף טו): ועבד נמי פלוגתא היא בפ"ק דב"ק (דף יב). אי כמקרקעי אי כמטלטלי דמי ונראה דלאו דוקא יש להם אחריות אלא אף כי נמי אין להם אחריות לא מצינו מטלטלין נקנין אגב מטלטלין דנכסים שאין להם אחריות לא שייך בהו אגב א"נ י"ל דה"ק ע"כ אי אשה נקנית אגב מטלטלין שדה נמי נקנה אגב מטלטלין שהרי קנין כסף דאשה ילפינן משדה קיחה קיחה ואם אין שדה נקנה מהיכא תיתי באשה.

משנה למלך

שבועות מב:

מתני'. ואלו דברים שאין נשבעין עליהן: העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדשות, אין בהן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה, שומר חנם אינו נשבע, נושא שכר אינו משלם; ר' שמעון אומר: קדשים שחייב באחריותן - נשבעין עליהן, ושאינו חייב באחריותן - אין נשבעין עליהן. רבי מאיר אומר: יש דברים שהן בקרקע ואינן כקרקע, ואין חכמים מודים לו. כיצד? עשר גפנים טעונות מסרתי לך, והלה אומר: אינן אלא חמש - רבי מאיר מחייב שבועה, וחכ"א: כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע...

שמין אותו כעבד הנמכר בשוק

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא פג:

/מתני'. החובל בחבירו - חייב עליו משום חמשה דברים: בנזק, בצער, בריפוי, בשבת, ובושת. בנזק כיצד? סימא את עינו, קטע את ידו, שיבר את רגלו, רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק, ושמיין כמה היה יפה וכמה הוא יפה.

רא"ש מסכת בבא קמא פרק ח סימן א

החובל בחבירו חייב בחמשה דברים. בנזק כדמפרש בסיפא סימא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד כנעני נמכר בשוק שהוא נמכר לעולם. אבל עבד עברי אין לו שומא להמכר לעולם להפסיד לו בשומא הזאת. שהרי היה יכול למכור את עצמו לשש ולאחר שיצא בשש ימכור עצמו שנית. וכן כל ימיו רואין כמה הוא יפה וכמה היה יפה. פי' עבד הנמכר בשוק כמה היה יפה עם האבר וכמה הוא יפה עבד הנמכר בלא אותו אבר.

חידושי הגר"ז ערכין ב.

במתני' הכל מעריכין, וברש"י, נדר דמי עלי ושמים אותו כעבד הנמכר בשוק, והנה גבי חבלה דג"כ שמיין אותו כעבד הנמכר בשוק, נחלקו רש"י והרא"ש בריש החובל (ב"ק דף פ"ג ע"ב), אם שיימינן אותו כעבד עברי או כעבד כנעני, ולכאורה אף לרש"י דשיימינן אותו כעבד עברי היינו משום דכך הפסדו, אבל הכא דאינו אלא דין שומא בעלמא מה דשיימינן אותו כעבד הנמכר בשוק, אפשר דגם לרש"י שיימינן כעבד כנעני, אולם באמת גם בחבלה דין התשלומין אינו משום הפסד, כמו בחבלת שור, ורק דהוא חיוב תשלומין שחדשה תורה, וע"כ צ"ב מה דלרש"י לא שיימינן אלא כעבד עברי, אף דלפי"ז אינו אלא דין שומא בעלמא, ונ"ל דס"ל לרש"י דכיון דלא שייך בישראל מכירה, וע"כ לא שייך אף לעשות שומא כזו, וא"כ לפי"ז בנדר דגם בנדר דמים כמו לרש"י שיימינן כע"ע הנמכר לשוק, ועיין לקמן (דף י"ט ע"ב) דמבואר דאמדינן בדמים אומד של נזיקין.

שם, במשנה נודרין ונידרין וכו', נראה דהא דנידרין אין זה משום כמו שהיה נודר לתת דמי חפץ פלוני, שהוא מקבל עליו בנדר כמה שפלוני שוה, אלא שהוא דין מיוחד שנידרין, כמו שיש דין נעריכין, והוא דין מיוחד באדם שאפשר לידור בדמיו, היינו דשמיין אותו כעבד ודמיו הוא כשומת עבד, דהרי הרמב"ם בהלכות ערכין (פ"א ה"ג) כתב וז"ל, הגוסס אין לו לא ערך ולא דמים הואיל ורוב הגוססין למיתה הרי הוא כמת וכן מי שנגמר דינו בב"ד של ישראל וכו' שזה כמת הוא והמת אין לו ערך ולא דמים ועל זה נאמר וכו', עכ"ל, ולא כתב הטעם על דמים מפני שאינו בר דמים, וכן ביוצא ליהרג לא כתב מפני שאין לו דמים, והוא משום דלא דמי דין דמים דאדם לדמי חפץ, דדין דמים דאדם הוא דין מיוחד לדמי אדם, וא"כ בגוסס ויוצא ליהרג שאין לו דמים, זהו רק מפני שהוא כמת, ולא משום שלא שוה כלום, מפני שלא יתנו עבורו כלום, כי זה שייך רק לשומת חפץ לדמי חפץ ולא לדמי אדם, שהוא דין מיוחד באדם, ורק במנוול ומוכה שחין שבעצם אינו בר דמים, לא שייך בו נדר דמים, אבל ביוצא ליהרג מה שבמציאות לא יתנו דמים עבורו לא איכפת לן כיון דבעצם הוא שוה דמים, ודין דמים דידיה אינו כשווי של דמי חפץ, ומשו"ה כתב הר"מ משום שהוא כמת, [וגוסס נמי אף שרוב גוססין למיתה מ"מ יש מיעוט שאינו מת, ובשביל מיעוט זה הוא שוה כסף, ורק שנתמעט מפני שהוא כמת (שמעתי מפי הרד"ס)].

נתיבות המשפט (ביאורי קמח:א)

...דנראה דדבר שאינו שוה בעצמו למכרו וליקח דמים בעדו רק ששוה לאיש ההוא, אין המזיק חייב לשלם. כדמוכח בב"ק פרק החובל [פ"ט ע"א] דאמר טובת הנאה דאשה, דאי דבעל לימרו לה מאי אפסדינך, אי הוית מזבנת לה [לטובת הנאה] בעל הוה שקיל מינך וכו'. ולכאורה קשה, דמה בכך שאינה יכולה למוכרה משום שהבעל יקח הדמים ממנה, מ"מ האשה יכולה לומר כמו ששוה הספק טובת הנאה אצל מי שרוצה ללוקחה כמו כן שוה הספק אצלי והרי הזקתני הספק הזה. אלא ודאי המזיק דבר שאי אפשר ליקח דמים בעדו פטור. וכן מוכח בכתובות דף ל' [ע"ב] בתחב לו חבירו, שכתבו התוס' [ד"ה לא צריכא] שאינו שוה פרוטה, וקשה הא מ"מ שוה הוא אצל האוכל, שאינו נמאס אצלו. אלא ודאי כיון שאינו יכול ליקח דמים לא מיקרי בר דמים...¹

חידושי ר' חיים הלוי הלכות טוען ונטען ה:ב

בבא קמא כו:

ואמר רבה: זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל - פטור, מאי טעמא? מנא תבירא תבר.

רמב"ן במלחמת ה' שם, יא. בדפי הר"ף

וא"ת אפי' אזלינן בתר מעיקרא לאו כמת חשבינן ליה א"כ בכלי השני למה פטור על כרחך מפני שאין לו דמים הואיל וסופו להשבר אע"פ שלא נשבר ומפני טעם זה אפי' תיזיל בתר בסוף נמי שני פטור שהרי אין לו דמים וכדאמר' דלרבנן דאמר' דמי ניזק פטור שאין לזה דמים אע"פ שהוא כחי דהא תלמוד לר' ישמעאל חייב וכיון שכן היכי שמעינן מדרבה

¹ שמענו שיש מה לעיין בדבר לפשמ"כ בשר"ת מנחת אשר ח"א סימן קיא (עמ' שעח)

דבתר מעיקרא אזלינן דלמא לעולם לאו כשבור חשבינן ליה דבתר בסוף אזלינן ואעפ"כ השני פטור שאין לכלי זה דמים אע"פ שעדיין לא נשבר כמו שכתבתי ואע"ג דאיכא למימר שלא פטרוהו לדברי האומר דמי ניזק אלא משום דבתר מעיקרא אזלינן לענין ממונא ומיהו קטלא שאני אין הדעת מודה בזה אלא כמו שכתבנו ואם דעת רבינו ז"ל כפי' הזה יפה פסק דבתר בסוף אזלינן ומש"ה פטור הזורק דאפי' גרמא ליכא שהרי לא שברו ולפיכך כתב דקא אזיל מיניה מיניה:

שערו העומד ליגזוז כגזוז דמי

ר' חננאל טו. ד"ה וקי"ל בשערו

חשק שלמה על ר"ח שם

אור שמח הלכות מעילה פרק ה הלכה 2

תוספות עבודה זרה מח. ד"ה גדעו ופסלו אין לא גדעו ופסלו לא, וכ"כ בחולין טז. ד"ה לענין

...דודאי יש חילוק בין אילן לבית דאילן שהוא מושרש בקרקע בטלה תפיסתו כדפרישית לעיל הלכך...

חציצה בטבילה³

ראב"ן סי' שכ"ו⁴

ואמר ר' יצחק דבר תורה רוב שערותיו קשורות אחת ומקפיד על בלבול שערותיו ועתיד ליטלן חוצץ וחכמים גזרו על רובו שאינו מקפיד ועל מיעוטו דמקפיד. וכן צריכה לחתוך צפורני ידיה ורגליה דכיון דעתידה ליטלן חייצי השתא. וצריכה לחטט הטיט שבין ציפורניה ובשר דראוי לביאת מים בעינן.

שלחן ערוך יורה דעה קצח:כ

דוקא בצק שתחת הצפורן חוצץ, אבל הצפורן עצמה אינה חוצצת. ואפילו אם היתה גדולה ועומדת ליחתך ופורחת ועוברת מכנגד הברש, אינה חוצצת. הגה: מיהו כל זה דוקא שאין צואה או בצק תחתיו בשעה שטבלה. ומאחר דכבר נהגו ליטול הצפרנים, אפילו אם צפורן אחת נשאר בידיה וטבלה, כה צריכה טבילה אחרת. (הגהות ש"ד) וכן נוהגין.

ש"ך שם ס"ק כה

צריכה טבילה אחרת - באמת חומרא זו לא נמצאת בשום פוסק ואדרבה מהמשנה והרבה פוסקים וט"ו נראה מבואר דכל שהצפורן נקי בודאי אינו חוצץ אלא ההגהת ש"ד כתב דטוב להחמיר ותטבול שנית משום דא"א שלא יהא בתוכו טיט וע"כ כתב הרב דנוהגין להחמיר וכתב מהר"מ מלובלין בתשו' סי' פ"א דכיון שאין זה מדינא אלא מחומרא נ"ל שלא החמירו אלא כשנמצא ששכחה צפורן א' מיד אחר הטבילה קודם שלנה עם בעלה אבל אם לא מצאה כ"א עד למחר אין ראוי להחמיר שלא תוציא לעז על בעילתה ואפי' אם לא נזקקה לבעלה אותו לילה הדבר מכוער וא"צ טבילה אחרת אם לא נמצא שום לכלוך תחתיו עכ"ל.

מיהו בהראב"ד⁵ סימן שכ"ו דף ס' ע"ד מצאתי וז"ל צריכה לחתוך צפורני ידיה ורגליה דכיון דעתידה ליטלן חייצי השתא עכ"ל וזהו כעין מ"ש הרב ומאחר דכבר נהגו ליטול הצפרנים כו' צריכה טבילה אחרת כו' משמע דטעמא לאו משום דא"א שלא נשאר טיט תחת הציפורן אלא משום דהצפורן עצמו חוצצת וכ"כ הב"ח סי"ט דנ"ל דאפילו ברי לה שלא היה שום טיט כלל יש להחמיר שתטבול פעם שנית שהרי איכא למ"ד אם הצפורן עומדת ליקצץ חוצץ עכ"ל וא"כ צ"ע בפסק זה שפסק מהר"מ מלובלין ע"כ נראה דהיכא דאפשר לה לחזור ולטבול אפילו לא מצאה עד למחר יש לה לחזור ולטבול וכמדומה לי שכן נוהגים להורות אבל היכא דלא אפשר אין להחמיר כיון שעבר הלילה וע"ל סימן קצ"ז ס"ק א':

שו"ת הר צבי יורה דעה סימן קסה

גיפס /גבס/ (Cast) על שבר לענין חציצה.

² לצערינו הרב, איננו בטוחים אם לציון הזה כיון רבנו שליט"א

³ בשיעורים אחרים רבנו גם התייחס לסוגיא זו במסגרת הלכות שבת ומסייע בידי עוברי עבירה. ע' יורה דעה קצא:א ש"ך ס"ק א,ט"ז ס"ק ד, נקודות הכסף ס"ק א, ועוד חזון למועד

⁴ במהדורות קודמות הודפס בטעות בשם הראב"ד, כמו שיראה המעיין בציון הבא מתוך הש"ך הנמצא בפרוייקט השו"ת. והמעין בשלחן ערוך גם מהדורת מכון ירושלים וגם מהדורת לשם יראה שתקנו את זה. ואומר המגיה, שתמוה למה עשו כן בשתיקה בלי לציון על זה בגליון.

⁵ עיין בהערה הקודמת

ע"ד השאלה, במי שיש לה על אצבעה גיפס שנעשה בפקודת הרופא כדי לרפא את השבר שבאצבע והגיפס צריך להניח ולא יוסר כמה חדשים, ומה תעשה בטבילת מצוה.

והנה כת"ר מצדד להיתר מטעם מיעוט שאינו מקפיד, אבל הרי בשו"ע יו"ד (סימן קצח סעיף י) מבואר רטיה שעל המכה חוצצת, ויעוין שם בסעיף כג שכתב המחבר השירים והנזמים וכו' ואם הם מהודקים חוצצין וכן הדין באגד של המכה וקשקשים שעל השבר, ולכאורה כאן מבואר דלשם רפואה לא משוי לה כדבר שאינו מקפיד, ועיין בסדרי טהרה והמצורף ליו"ד דפוס ווילנא ובסופו בהלכות טבילה (סימן קצח סוף ס"ק יא) משיג שם על הפמ"א שהתיר בעובדא דידיה שע"י עשיית רפואה בסמים על השערות שבראשה נסתבכו שערותיה והפמ"א מתיר לה לטבול ולהטהר מטעם שאין זה דבר המקפיד אצלה, ואדרבא דניח"ל משום רפואה וכסברת כת"ר. ובעל סדרי טהרה כותב בזה"ל וגם מש"כ להתיר במיעוט שערות מטעם שאינה מקפדת, סברא קלושה היא, ועוד דא"כ ברטיה שעל המכה נמי נימא הכי וכו' יעו"ש שהוא מפפק להתיר על סמך זה דניח"ל משום רפואה, וכן כאן בגיפס שעל אצבעה אין לה סכנה אם תסיר את הגיפס תיכף, ובפרט שהוא דבר שבפרהסיא שתגרום אי זהירות בחציצות.

ולכן אם יש ביד כת"ר להשפיע על הבעל שיהיה מושל ברוחו עד שיוסר הגיפס תבוא עליו ברכה. אמנם, אם ברור הדבר שיבוא לידי עבירה וגם בהרהורי עבירה, ובפרט בדורנו דור יתום, כדי להצילו מעבירה חמורה, לא יעכב מלטבול עם הגיפס ותטהר.

שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן קצה

שלום וכל טוב ל"נ הרב המאה"ג המופלג החו"ש המפורסם מו"ה יצחק ני' אבדק"ק פ"ש.

ע"ד כלות שטובלת ושערותיהן ארוכות ועתידין לקוץ אחר בעילת מצוה א"כ חשש פ"מ שיחוצו כיון שסופן להתגלח ולענ"ד אין כאן בית מיחוש ומנהג ישראל תורה היא ואם אינם נביאים וכו'.

הנה הא דחוצץ העתיד לקוץ כתב הרב"י סי' קצ"ח גבי צפורן ובשר הפורש שהוא מתוספתא וכו' טעם נכון דכל העומד לקוץ כקוץ דמי והו"ל חציצה בבית הסתרים מקום חיבור היתר עם חלק הצריך והוא ש"ס ערוך ותוספתא פ' בהמה המקשה ע"ג ע"א תוס' ד"ה מטביל וכו' וב"י לא מייתי מהתוס' ע"ש והנה בכל מקום דאמרינן כל העומד לכך כאלו כבר נעשה המעשה היינו כשעומד להעשות מיד בלי הפסק דבר אחר ביניהם כמ"ש תוס' בב"ק ע"ו ע"ב ד"ה כל העומד כיון דבין שחיטה וזריקה בעינן מצות קבלת דם בכוס לא אמרינן תו בשעת שחיטה כל העומד לזרוק לזרוק דמי הנה כי כן הכא נהיגי נשי שלא לקוץ השערות עד אחר בעילות מצוה ממש ומקפדת שתבוא אל החתן בשערות ארוכות אולי יצא להם זה מיצאה בהינומא וראשה פרוע יהי' איך שיהי' אין השערות עומדת להתגלח בשעת טבילה עד אחר בעילת מצוה והבעילה מפסק' בין טבילה לגילוח לא שייך עומד לקוץ כקצוץ ובפרט דטעמ' משום מיעוט' ומקפיד והכא אדרבה מקפדת שיהי' לה אותן השערות ועוד ראי' ברורה דאלת"ה נזיר טמא שטבל בשביעי וגילח בשמיני לא עלתה לו טבילה משום שער העומד לקצוץ ומבואר בהדי' בנזיר מ"ד ע"ב דיצא ידי טבילה א"כ אין קפידא בשערות אפילו עומד לקצוץ כנלפע"ד אלא שעל טעם האחרון יש לפפק דאפשר ששער הנקצצים הם רובא ורובא אפי' אינו מקפיד חוצץ אבל טעם הראשון נראה ברור ואמת הכ"ד א"נ דש"ת. פ"ב יום ה' יו"ד טבת קצ"ז לפ"ק. משה"ק סופר מפפ"דמ.

(Cosmetic Surgery⁶)

בית הבחירה להמאירי, עירובין ד:

היתה נימא אחת קשורה בה הואיל ושערה אחת קשרה מהודק ביותר הרי הוא חוצץ אם היא מקפדת עליו הא שתי שערות נקשרות בקשר אחד אינן חוצצות מפני שאין קשרן מהודק ונמצאו המים באין בהם ואם אינו מקפיד על קשריהן אף בקשורים אחד אחד עלתה לו טבילה עד שיהו רוב שערות קשורין אחד אחד כך כתבו הגאונים מפני שהם מפרשים רוב שערות וכן בשאר מקומות רוב האבר וגדולי המחברים מכשירין אף ברוב שער וקשר אחד אחד מפני שהשער נידון כגוף ואפי' רוב שערות נקשרין אחד אחד הואיל ורוב הגוף בלא חציצה כשר אא"כ מצטרף עמהן חציצה אחרת לרוב הגוף ומחלוקת זו תלויה בביאור הסוגיא והוא שגדולי הרבנים אין גורסין בזו כי אצטריך הלכתא לרובו ומיעוטו אלא כך הם גורסין אלא לרובו ומיעוטו ומפרשים רובו רוב שערות והם מפרשים דבר תורה הלכה למשה מסיני ואע"פ שלמעלה הוא קורא הלכות סיני דרבנן פעמים קורא אותה דבר תורה פעמים דברי סופרים כמו שכתבנו למעלה ונראה לדבריהם שמן התורה לא היה שער חוצץ אלא בכולו ואתאי הלכתא לרוב שער וגזרו על מיעוטו המקפיד והוא שאמרו בפרק הערל ע"ח א' לענין גופו שמן התורה אע"פ שברובו שאינו מקפיד אינו חוצץ כולו מיהא חוצץ ובאה הלכה לרובו

רמב"ם הלכות מקואות ב:טו

⁶ ע' שו"ת ציץ אליעזר ח"א סי' מא, אגרות משה חושן משפט ח"ב סי' סו, מנחת יצחק ח"ו סי' קה אות ב, וספר Grey Matter ח"ב עמ' כב בהערה

שתי שערות או יתר שהיו קשורין כאחת קשר אחד אינן חוצצין מפני שהמים באין בהן, ושערה אחת שנקשרה חוצצת והוא שיהיה מקפיד עליה, אבל אם אינו מקפיד עליה עלתה לו טבילה עד שתהיה רוב שערו קשור נימא נימא בפ"ע כזה הורו הגאונים, ויראה לי ששערו של אדם כגופו הוא חשוב לענין טבילה ואינו כגוף בפני עצמו כדי שנאמר רוב השיער אלא אע"פ שכל שיער ראשו קשור נימא נימא אם אינו מקפיד עליו עלתה לו טבילה אא"כ נצטרף לחוצץ אחר על גופו ונמצא הכל רוב גופו כמו שביארנו, ואחד הנדה ואחד שאר הטמאין שיש בראשן שיער. +/השגת הראב"ד/ ויראה לי ששערו עד שיש בראשן שיער. א"א כדברי הגאונים הוא העיקר. +

עוד בעבדים

בבא קמא יב.

אנא מתניתא ידענא, דתני אבימי: פרוזבול חל על הקרקע, ואינו חל על העבדים; מטלטלין נקנין עם הקרקע, ואינן נקנין עם העבדים. לימא כתנאי: מכר לו עבדים וקרקעות, החזיק בעבדים - לא קנה קרקעות, בקרקעות - לא קנה עבדים; קרקעות ומטלטלין, החזיק בקרקע - קנה מטלטלין, במטלטלין - לא קנה קרקע; עבדים ומטלטלין, החזיק בעבדים - לא קנה מטלטלין, במטלטלין - לא קנה עבדים; והתניא: החזיק בעבדים - קנה מטלטלין! מאי לאו בהא קמפליג, דמר סבר: עבדים כמקרקעי דמי, ומר סבר: עבדים כמטלטלין דמי! אמר רב איקא בריה דרב אמי: דכ"ע - עבדים כמקרקעי דמי, והדתיא קנה - שפיר, והדתיא לא קנה - בעינן קרקע דומיא דערים מצורות ביהודה דלא נייד, דתנן: נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות - בכסף, בשטר, ובחזקה; מנהני מילי! אמר חזקיה, דאמר קרא: אויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה. איכא דאמרי, אמר רב איקא בריה דרב אידי: דכ"ע - עבדי כמטלטלין דמי, והדתיא לא קנה - שפיר, הא דתניא קנה - בעודן עליו. וכי עודן עליו מאי הוי? חצר מהלכת היא, וחצר מהלכת לא קנה! וכי תימא בעומד, והא אמר רבא: כל שאילו מהלך לא קנה, עומד ויושב לא קנה! והלכתא: בכפות. והתניא: החזיק בקרקע - קנה עבדים! התם בעומדין בתוכה.

תוספות שם ד"ה אנא מתניתא ידענא

אע"ג דבכמה דוכתינן אשכחן דכמקרקעי דמי לענין אונאה ושבועה אור"י דהכא לא איירי אלא במילי דרבנן ולגבות מיתמי ומלקוחות וסבר שעבודא לאו דאורייתא ולא גבי אלא מדרבנן ולענין פרוזבול וקנין אגב דהוי נמי מדרבנן וקרא דערים מצורות אסמכתא בעלמא היא ולקמן דקאמר להך לישנא דאמר עבדא כמקרקעי דמי למה לי עומדים בתוכה למ"ד נמי כמטלטלי דמי הוה מצי למיפרך דהא לא חשיב כמטלטלי אלא לענין מילי דרבנן אלא דבלאו הכי פריך שפיר והא דבעי למידק בפ' המוכר את הבית (ב"ב סח.) אי עבדא כמטלטלי דמי או כמקרקעי דמי ממתני' דהוי בה עבדים ובהמה כולן מכורין ומייתי לה נמי בפרק מי שמת (שם קג.) גבי מטלטלין של פלוני לא שייכא הכא כלל דהתם בלשון בני אדם תלינן.

**היום קצר והמלאכה מרובה ועוד חזון למועד
שנזכה להשלים את עבודה בהזדמנות אחרת**
